

Siegbert Tarrasch – 300 partií

Tarrasch – Berger

Vratislav

středa, 17. července 1889, večer

1.e4 e5 2.Jf3 Jc6 3.Sb5 a6 4.Sa4 Jf6 5.Jc3 Sb4

Steinitz v „Modern Chess Instructor“ uvádí tah 5. ...Se7, ale i tehdy, jako téměř vždy ve španělské hře, má černý stísněnou hru.

6.Jd5 Se7 7.d3 d6

Poněkud lepší bylo 7. ...0-0, jako hrál proti mně Mackenzie v Manchesteru.

8.Jb4!

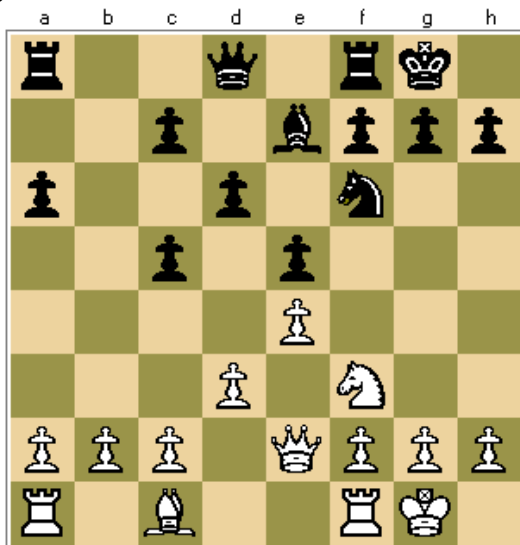
Nový a silný tah, po němž bude mít černý poněkud horší rozestavení pěšců při jinak rovných materiálových a pozičních faktorech. Tímto považují černým zvolenou variantu zahájení za vyvrácenou z teoretického hlediska.

8. ...Sd7 9.Jxc6 Sxc6

Brát pěšcem je horší, protože po c2-c3, Sc2 a d3-d4 by získal bílý ještě lepší pozici a jeho střelci by měli mnohem více možností se projevit, než černí.

10.Sxc6+ bc 11.0-0 0-0 12.De2 c5!

Aby odvrátil 13.d4.

13.c3

Steinitz k tomuto tahu v „International Chess Magazine“ dodává: „Považujeme tento průlom v centru za ne tak dobrý, jako plán, při němž je možné déle černému ponechat nedostatek jeho pozice – zdvojené pěšce. Minimálně bychom dali přednost odložení tohoto manévru do té doby, dokud by nebyl jezdec převeden přes d2 a c4 ba e3.“

Velmi zajímavá poznámka, charakteristická pro klidný, obezřetný a málo aktivní Steinitzův styl. Jak tady hrát – je věc temperamentu. Mně se zdá, že při

pokračování, zvoleném bílým, se vady pozice černého vyjevují nejrychleji, což potvrzuje také průběh partie.

13. ...Jfd7 14.d4 ed 15.cd Sf6! 16.Se3 cd 17.Sxd4 Ve8! 18.Dc2

Nyní je úspěch manévru započatého 13. tahem očividný: bílý má tlak na pěšce c7 po otevřeném sloupci.

18. ...Sxd4 19.Jxd4 Jc5!

Na tomto postu jezdec dočasně překrývá pěšce c7 před útokem.

20.f3 Df6 21.Vfd1 Veb8

Aby předešel b2-b4. Druhá věž nemůže být využita pro tento cíl, protože její místo je – na a8.

22.Vab1

Snaží se přece jen provést b2-b4 a současně dát jezdcí d4 možnost ústupu.

22. ...a5! 23.Kh1

Aby šlo zahrát 24.e5 (a na 24. ...Dxe5 – 25.Jc6), což rovnou nebylo možné, kvůli šachu dámou na e3.

23. ...Vb6

Podle Steinitze měl dostat přednost tah 23. ...Vb7.

24.Je2

Aby se převedl jezdec na d5.

24. ...Je6 25.Jc3 Vc6

Steinitz má pravdu, když doporučuje 25. ...Dd8 a na 26.Jd5 – 26. ...Vb7, aby se zdvojily věže na sloupci „b“. Samozřejmě, i v tom případě si bílý uchovává lepší hru.

26.Da4 Vc5 27.Jd5 Dd8

Nezbytné s ohledem na hrozbu b2-b4.

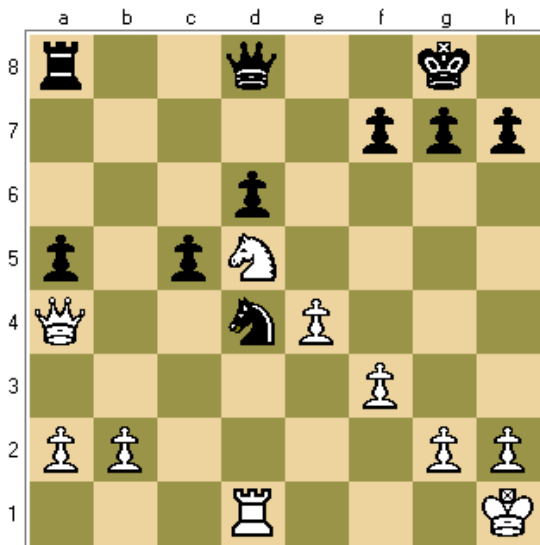
28.Vbc1

Ano, černá věž stojí nevýhodně, protože nemá žádný tah, nicméně ji ani není možné napadnout. Proto ji bílý mění, aby obnovil útok na pěšce c7.

28. ...Vxc1 29.Vxc1 c5

Nyní nelze pěšce c5 zastínit, jako dříve, jezdcem z c5, protože pozice jezdce bude brzy podkopána tahem e4-e5. Tah v partii jedním máchnutím odstraňuje možnost napadení na pěšce „c“, ale nyní se cílem útoku stává opožděný pěšec d6.

30.Vd1 Jd4

Černý se opět snaží ukrýt pěšce za vlastním jezdcem, ale tato obrana není věčná. Bílý musí pouze jen postavit svého jezdce na výměnu, aby opět uvolnil sloupec „d“ pro útok. Zatím atakuje pěšce d6 věží, dámou a ve vhodný okamžik – také pěšcem, po čemž musí objekt útoku padnout. Takový je v obecných rysech plán bílého; v závislosti na jednání soupeře se může konec konců v nějakých detailech změnit.

31.Dc4 Vb8 32.b3 Vc8

Tato chyba umožňuje zasadit rozhodující úder.

33.Vxd4 ed 34.Je7+

Chybou by bylo 34.Dxc8 a 35.Je7+, protože by pak nemohl zastavit pěšce d4. Je možné, že černý uvažoval pouze o tomto pokračování, když zahrál 32. ...Vc8.

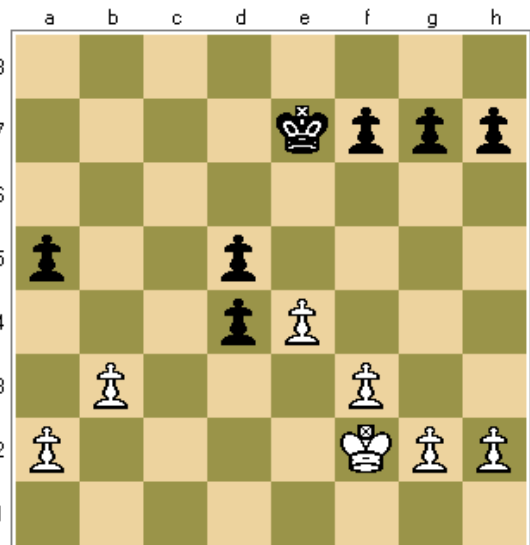
34. ...Dxe7

Po 34. ...Kf8 35.Jxc8 d3 36.Dxd3 Dxc8 37.Dxd6+ černý taktéž prohrával, a 34. ...Kh8 není možné s ohledem na 35.Jxc8 d3 36.Jxd6.

35.Dxc8+ Df8 36.Dxf8+ Kxf8

Podstata převahy, dosažené bílým během výměnné kombinace, spočívá nejenom v izolovaných soupeřových pěšcích, jako spíše v pěšcové převaze na dámském křídle. To musí přivést k vytvoření vzdáleného volného pěšce, který rozhodujícím způsobem odláká černého krále. Nicméně, bílý musí ještě překonat nemalé obtíže.

37.Kg1 Ke7 38.Kf2 d5

39.e5

Bylo možné také vzít pěšce; veškerá odlišnost těchto dvou způsobů hry vede k tomu, že teď bílý odevzdá pěšce „e“ za pěšce d4, a ne za pěšce d5 a stejně tak jeho král stane v opozici na poli d4 při černém králi na d6, a ne na polích d3 a d5.

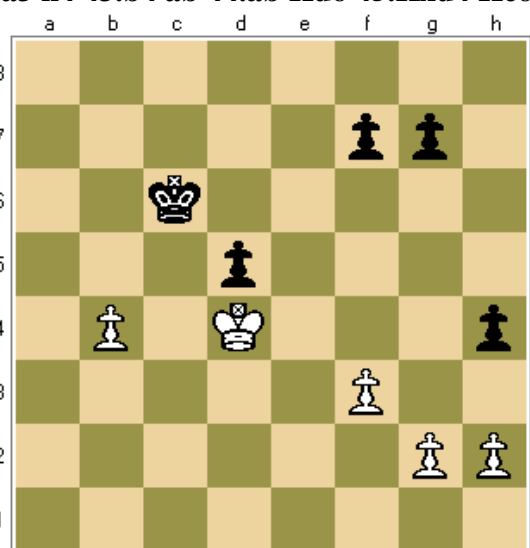
39. ...Kd6 40.Ke2!

Navýsost nezbytné! Bílý nemůže bránit pěšce e5, aniž by vypustil z rukou výhru: 40.f4? g5! 41.g3 gf 42.gf Kf5 43.Kf3 d3 44.Ke3 d2 45.Kxd2 Kxf4 a Kxe5 nebo 41.fg Kxe5 42.Ke2 Ke4 43.a3 d3+ 44.Kd2 Kd4 45.h4 (nebo jiný vyčkávající tah; pochopitelně 45.b4 je ještě horší) 45. ...Ke4 46.b4 ab 47.ab Kd4 48.b5 Kc5 49.Kxd3 Kxb5 50.Kd4 Kc6 a černý musí vyhrát.

40. ...Kxe5 41.Kd3 h5

Skvělý manévr. Pěšec „h“ musí sehrát důležitou roli. Berger hraje celou koncovku s velkou přesností – kromě jednoho-jediného tahu.

42.a3 h4 43.b4 ab 44.ab Kd6 45.Kxd4 Kc6

46.b5+

O tah dříve, než mělo být! Nejprve musel bílý postoupit pěšcem „f“ ještě o jedno pole, což

vynucovalo výhru. Na 46. ...Kd6 by přišlo 47.b5 a na 46. ...g6 dával stejný tah 47.b5+ bílému tempo navíc ve srovnání s pokračováním v partii.

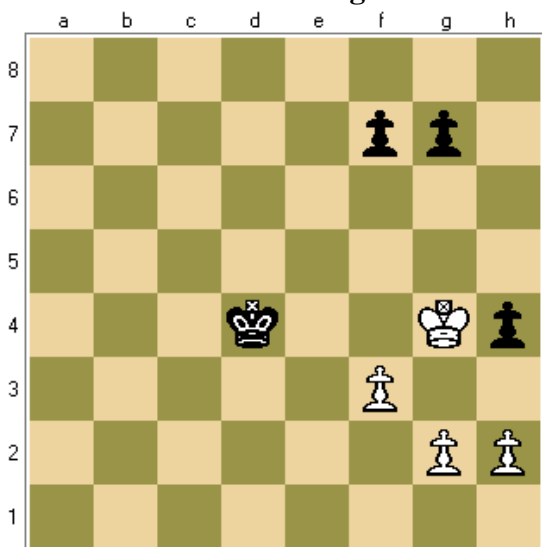
46. ...Kxb5 47.Kxd5 Kb4!

Bílý setrval v omylu, že vniknutí krále přes d6 a e7 musí rozhodnout partii, ale černý také vnikne králem do soupeřova tábora, sebere pěšce g2 a h2 a v tom okamžiku, když bílý pěšec „f“ prochází do dámy, dostává se černý pěšec na h2, což vynucuje remízu: 48.Kd6 Kc3 49.Ke7 Kd2 50.Kxf7 Ke2 51.Kxg7 Kf2 52.f4 Kxg2 53.f5 Kxh2 54.f6 h3 55.f7 Kg1 56.f8D h2.

48.Kd4 Kb5 49.Ke5

Bílý hraje na získání pěšce h4, ale to nemělo dát více než remízu.

49. ...Kc4 50.Kf4 Kd4 51.Kg4

Tarraschův soupeř nebyl žádný nezkušený nováček, ale rakouský šachový mistr, teoretik, skladatel šachových studií, autor a editor. Byl autorem první moderní knihy o praktické koncovce – *Theorie und Praxis der Endspiele* (na Wikipedii je uveden rok vydání 1891, ale v knize je to rok 1890). Takže pro koncovku to byl nadměru obtížný soupeř!

Níže je zkopírovaný článek o Bergerovi z Wikipedie v angličtině.

51. ...Ke5

Zde přehlíží černý krásnou možnost 51. ...Ke3! 52.Kxh4 Kf2 53.Kh3 g5! s remízou.

52.Kxh4 Kf4 53.Kh5

Ne však 53.Kh3 g5.

53. ...Kf5

V případě 53. ..g6+ bílý vyhrává prostřednictvím 54.Kh6! (ne ale 54.Kh4 f6 55.Kh3 g5 nebo 55.h3 f5) 54. ...Ke3 55.Kg7 Kf2 56.Kxf7 Kxg2 57.Kxg6 Kxf3 58.h4 Kg4 59.h5.

54.g3 Kf6 55.Kg4 Kg6

Bílý má opět vyhranou pozici.

56.Kf4 Kf6 57.Ke4 Ke6 58.Kd4 Kd6 59.Kc4 Kc6 60.f4 Kd6 61.Kd4 Ke6 62.Kc5 Ke7

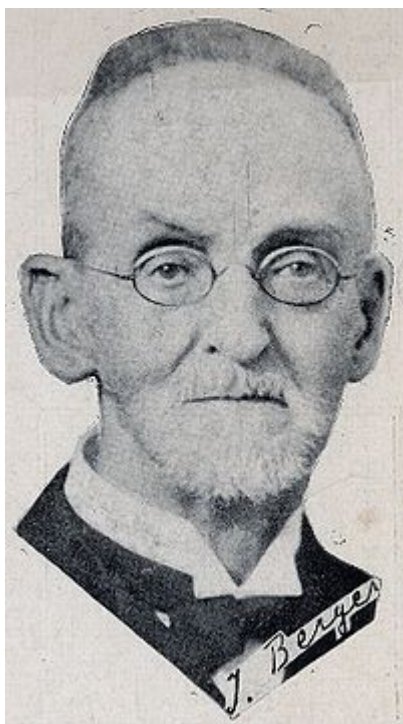
Kdyby hrál černý 62. ...Kg5 a g7-g5, tak mohl ještě poněkud prodloužit odpor.

63.Kd5 Kd7 64.Ke5 Ke7 65.f5 f6+

Na 65. ...Kd7 by přišlo f5-f6.

66.Kd5 Kd7 67.h3 Ke7 68.Kc6 Ke8 69.h4 Ke7 70.Kc7 Ke8 71.Kd6 Kd8 72.Ke6 Ke8 73.h5 Kf8 74.h6 černý vzdal

Johann Berger

Johann Nepomuk Berger (11 April 1845, [Graz](#) – 17 October 1933) was an [Austrian chess](#) master, theorist, [endgame study](#) composer, author and editor.

In September 1870, he won the first tournament in the [Austro-Hungarian Empire](#) at [Graz](#).^[1] In 1875, he won a match against [Alexander Wittek](#) (14 : 4) in Graz, and drew a match with [Paul Lipke](#) (3.5 : 3.5) at Eisenach 1896.^[2]

He tied for 5-6th at Graz 1880 ([Max Weiss](#), [Johannes von Minckwitz](#) and [Adolf Schwarz](#) won); tied for 9-10th at Berlin 1881 (second [DSB Congress](#), [Joseph Henry Blackburne](#) won); took fourth at Nuremberg 1883 (third DSB–Congress, [Simon Winawer](#) won); tied for 11-12th at Hamburg 1885 (fourth DSB–Congress, [Isidor Gunsberg](#) won); tied for 5-6th at Frankfurt 1887 (fifth DSB–Congress, [George Henry Mackenzie](#) won); took tenth at Breslau 1889 (sixth DSB–Congress, [Siegbert Tarrasch](#) won); tied for 4-5th at Graz 1890 ([Gyula Makovetz](#) won); tied for 8-9th at Leipzig 1894 (ninth DSB–Congress, Tarrasch won).

He took eighth place at [Cologne](#) 1898 (eleventh DSB–Congress, [Amos Burn](#) won); tied for 7-10th at Munich 1900 (twelfth DSB–Congress, [Géza Maróczy](#), [Carl Schlechter](#) and [Harry Pillsbury](#) won); tied for 6-7th at [Coburg](#) 1904 (fourteenth DSB–Congress, [Curt von Bardeleben](#), Schlechter and [Rudolf Swiderski](#) won); took sixth at [Barmen](#) 1905 ([Dawid Janowski](#) and Maroczy won); tied for 7-8th at [Vienna](#) 1907 ([Jacques Mieses](#) won); tied for 16-18th in the [Carlsbad 1907 chess tournament](#) ([Akiba Rubinstein](#) won), and took fifteenth in the [Vienna 1908 chess tournament](#) ([Oldřich Duras](#), Maróczy and Schlechter won).^[3]

Berger was the first Austrian to win an important international correspondence tournament the *Monde Illustré 1889-1892*, and he did so with the remarkable result of 45 wins, no losses, and three draws.

He was editor of the *Deutsche Schachzeitung* and author of *Das Schachproblem und dessen Kunstgerechte Darstellung* (Leipzig 1884), *Theorie und Praxis der Endspiele* (Leipzig 1890), *Problemen, Studien und Partien* (Leipzig 1914).^[4]

Berger was a major [endgame study](#) composer, having published more than 100 studies, many of which gave notable contributions to endgame theory. His book *Theorie und Praxis der Endspiele* (*Theory and Practice of the Endgame*) was published in 1891, revised in 1922, and supplemented in 1933. This was the first modern comprehensive book on practical endgames, and was the standard work on endgames for decades.^[5]

Berger discussed the [tie-break system](#) now called the [Sonneborn-Berger system](#), but he did not invent it. See [Tie-breaking in Swiss system tournaments#Sonneborn-Berger](#) for details. (For each player in the tie, the sum of the final scores of all the opponents he has defeated, together with half the final scores of all the opponents which whom he has drawn is found—nothing is added for games he has lost or for unplayed games).^{[6][7]}